

Lithuanian translation of:

Immunisation for pre-school children three to five years old.

Skiepai ikimokyklinio amžiaus vaikams

nuo trejų iki penkerių metų

Įžanga

Šiame informaciniame lapelyje pateikiami faktai apie difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomiélito bei pakartotinius MMR skiepus, kuriais vaikai skiepijami prieš jiems pradédant lankyti mokyklą. Jei pageidaujate aptarti šią informaciją, kreipkitės į savo šeimos gydytoją, namuose vaikus lankantį sveikatos priežiūros darbuotoją arba seselę. Taip pat galite apsilankyti šiuose tinklalapiuose:

www.immunisation.nhs.uk

www.dhsspsni.gov.uk/phealth

Skiepai nuo difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomiélito

Šie skiepai apsaugo nuo difterijos, stabligės, kokliušo (Amerikinis kosulys) ir poliomiélito. Poliomiélito sudétinė dalis dabar suleidžiama kartu su kitomis šio skiepo sudétinėmis dalimis, o ne duodama praryti kaip anksčiau.

Jūsų vaiką reikia pakartotinai paskiepyti šia vakcina, kai jis bus trejų-pekėrių metų amžiaus (prieš pradédant lankyti mokyklą).

Kai vaikui sukaks 14 - 18 metų, jis bus pakartotinai paskiepytas nuo stabligės, difterijos ir poliomiélito.

Iš kur žinome, kad ši vakcina yra saugi ir veiksminga?

Su skiepais, prieš pradédant juos vartoti, atliekama daugybė bandymų, siekiant patikrinti, ar jie yra saugūs ir veiksmingi. Šie patikrinimai tęsiami ir po to, kai pradédama skiepyti. Naudojami tik tie skiepai, kurie atitinka visus saugumo testus. Visi vaistai gali sukelti šalutinį poveikį, tačiau vienos saugiausių priemonių yra skiepai. Visame pasaulyje atlikti moksliniai tyrimai rodo, kad skiepijimas yra saugiausias būdas apsaugoti vaiką nuo užkrečiamų ligų.

Girdėjau skiepų sudėtyje esant tiomersalio (gyvsidabrio)

Tiomersalis (gyvsidabris) nebėra naudojamas įprastinėje skiepų programoje. Daugiau nei 60 metų labai menkučiai gyvsidabrio kiekiai buvo naudojami skiepų konservacijos (savybių išsaugojimo) tikslais. Per visą šį laiką nebuvo jokių įrodymų apie jo žalingumą.

Šiuo metu visame pasaulyje siekiama sumažinti sąlytį su gyvsidabriu iš išvengiamų šaltinių, todėl jo vartojimas yra visiškai nutrauktas.

Nuo kokių ligų apsaugo šie skiepai?

Difterija

Difterija yra sunki liga, kuri gali greitai sukelti kvėpavimo sutrikimus. Tai gali pakenkti širdžiai ir nervų sistemai, o sunkiais atvejais kūdikis gali mirti. Prieš pradėdant skiepyti nuo difterijos, Šiaurės Airijoje kasmet būdavo užregistruojama iki 1500 susirgimų difterija atveju.

Stabligė

Stabligė yra skausminga liga, kuri paveikia raumenis ir gali sukelti kvėpavimo sutrikimus. Ja susergama, kai dirvožemyje ir mėšle esantys mikrobai patenka į organizmą per atviras žaizdas arba nudegimus. Stabligė paveikia nervų sistemą ir gali būti mirtina. Ja neužsikrečiama nuo kito žmogaus.

Kokliušas (Amerikinis kosulys)

Kokliušas yra liga, kuri gali sukelti ilgus kosulio ir dusulio priepuolius, nuo kurių sutrinka kvėpavimas. Liga gali tęstis iki 10 savaičių. Mažiems vaikams ji gali pasireikšti labai sunkia forma, o kūdikiai iki vienerių metų amžiaus gali net mirti. Prieš pradėdant skiepyti nuo kokliušo, Šiaurės Airijoje kasmet būdavo užregistruojama iki 3500 susirgimų kokliūšu atveju.

Poliomielitas

Poliomielitą sukelia virusas, kuris puola nervų sistemą ir gali negrįžtamai paralyžiuoti raumenis. Jeigu poliomielitas paveikė krūtinės raumenis arba smegenis, žmogus gali mirti. Prieš pradėdant skiepyti nuo poliomielito, Šiaurės Airijoje kasmet būdavo užregistruojama iki 1500 susirgimų poliomielitu atveju.

Šalutinis skiepų poveikis

Daugeliui vaikų nepasireiškia joks šalutinis poveikis, tačiau kiekvienas vaikas yra skirtingas. Paskiepijus vaikui gali pasireikšti kuris nors iš šių šalutinio poveikio reiškinių, paprastai lengva forma:

- Irzlumas, trunkantis iki 48 valandų po paskiepijimo;
- lengvas karščiavimas;
- mažas sukietėjimas injekcijos vietoje. Jis gali išlikti keletą savaičių ir paskui lėtai išnyksta.

Jei manote, kad jūsų vaikui pasireiškė kitokia reakcija į skiepus nuo difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomielito ir ji kelia jums nerimą, kreipkitės į savo šeimos gydytoją, slaugytoją arba vaikus namuose lankantį sveikatos priežiūros darbuotoją.

Tėvai ir globėjai taip pat gali pranešti apie įtariamus skiepų ir vaistų šalutinio poveikio atvejus, naudodamiesi "Geltonosios kortelės" sistema (angl. Yellow Card Scheme). Pranešti galima internetu, apsilankius tinklalapyje www.yellowcard.gov.uk arba

paskambinus nemokamu "Geltonosios kortelės" pagalbos linijos numeriu 0808 100 3352 (ši tarnyba dirba nuo pirmadienio iki penktadienio, nuo 10:00 iki 14:00 val.).

Labai retais atvejais skiepai gali sukelti alerginę reakciją, pasireiškiančią atskirų kūno dalių arba viso kūno išbėrimu ir niežėjimu. Dar rečiau vaikams gali pasireikšti stipri reakcija vos per kelias minutes po paskiepijimo, kuri gali sukelti kvėpavimo sutrikimą ar net apalpimą. Tai vadinama anafilaksija.

Neseniai atliktų tyrimų metu nustatyta, kad anafilaksija pasireiškia vienu iš maždaug pusės milijono skiepavimo atvejų. Nors alerginės reakcijos gali sukelti nerimą, tinkamai gydant nepageidaujami reiškiniai visiškai išnyksta. Labai retais atvejais, praėjus vienai - dviem dienoms po paskiepijimo šia vakcina, vaikams gali pasireikšti traukuliai. Tai paprastai susijęs su labai temperatūros. Jeigu jūsų vaikui atsirado traukuliai, nedelsiant skambinkite savo gydytojui. Vaikams tai paprastai greitai praeina.

Mažiems vaikams traukuliai gali užteiti bet kada, todėl nebūtinai gali būti susiję su skiepais. Ar jūsų vaiką galima pakartotinai skiepyti šia vakcina - nuspręš gydytojas.

MMR skiepai

MMR skiepai saugo jūsų vaiką nuo tymų (M), kiaulytės (M) ir raudonukės (R; vokiečių tymų).

Jūsų vaiką reikia pakartotinai paskiepyti MMR vakcina, kai jis/ji bus trejų - penkerių metų amžiaus (prieš pradėdant lankyti mokyklą).

Jei jūsų vaikas nebuvo skiepytas šia vakcina, jį reikia paskiepyti dabar ir pakartotinai po trijų mėnesių. Nuo 1988-ųjų, kai vaikai mūsų šalyje buvo pradėti skiepyti MMR vakcina, šiomis ligomis susirgusių vaikų skaičius tapo kaip niekad mažas.

Visos šios ligos - tymai, kiaulytė ir raudonukė - gali sukelti rimtų komplikacijų

- Tymai gali sukelti ausų uždegimą, kvėpavimo sutrikimus ir meningitą / encefalitą (smegenų uždegimą).¹ susirgimo atvejis iš 2500 – 5 000 būna mirtinas.
- Kiaulytė gali sukelti klausos sutrikimą, kuris paprastai iš dalies arba visiškai atsistato, o vyresniems berniukams ir suaugusiems vyrams gali patinti ir būti skausmingos sėklidės. Ši liga būdavo dažniausia vaikų virusinio meningito priežastis.
- Raudonukė taip pat gali sukelti smegenų uždegimą ir sutrikdyti kraujo krešėjimą. Nėščioms moterims ji gali sukelti persileidimą arba rimtus vaisiaus sveikatos sutrikimus, pavyzdžiui aklumą, kurtumą, širdies ligas arba smegenų pažeidimus.

Svarbu prisiminti, kad nepaskiepijus MMR vakcina, beveik kiekvienas vaikas persirgs visomis trimis ligomis.

Ar MMR skiepai sukelia kokį nors šalutinį poveikį?

Kaip ir visi vaistai, skiepai gali sukelti tam tikrą šalutinį poveikį. Dauguma šalutinio poveikio atvejų yra nežymūs ir trumpalaikiai, pavyzdžiui, skiepavimo vietos paraudimas ir patinimas.

MMR skiepų sudėtyje yra trys atskiros vakcinų dalys. Šios vakcinų dalys veikia skirtingu laiku. Praėjus maždaug savaitei - 10 dienų po paskiepavimo, kai pradeda veikti vakcinų tymų sudedamoji dalis, vaikas gali karščiuoti, pasireiškia į tymus panašus išbėrimas, gali pablogėti apetitas. Praėjus maždaug dviem savaitėm po paskiepavimo MMR, kai pradeda veikti raudonukės sudedamoji dalis, vaiką labai retais atvejais gali išberti nedidelėmis, mėlynės primenančiomis dėmelėmis. Paprastai šis išbėrimas išnyksta savaime, tačiau, pastebėję tokias dėmeles parodykite gydytojui. Praėjus maždaug trim savaitėm po paskiepavimo, kai pradeda veikti kiaulytės sudedamoji dalis, vaikas kartais gali susirgti lengva kiaulytės forma.

Kartais vaikai išties blogai reaguoja į MMR skiepus. Maždaug 1 atveju iš 1000, veikiant tymų sudedamajai daliai vaikui sukyla aukšta temperatūra ir užeina traukuliai. Nėra įrodyta, kad tai sukeltų ilgalaikių sutrikimų. Labiau tikėtina, kad tymais sergantį vaiką traukuliai ištiks penkis kartus dažniau.

Skiepai taip pat gali sukelti alergines reakcijas, bet jos yra labai retos ir, tinkamai gydant, išgyjama visiškai.

Yra duomenų, kad maždaug vienu skiepavimo atveju iš milijono susergama encefalitu (smegenų uždegimu). Ši galimybė ne didesnė, negu galimybė bet kuriam vaikui susirgti encefalitu, nepasiskiepijus šia vakcina. Tačiau vienu iš 5.000 atvejų, jei vaikas susirgo tymais, ši liga gali sukelti encefalitą.

MMR skiepo sukeltą šalutinį poveikį ir tymų, kiaulytės ar raudonukės sukeltą šalutinį poveikį palyginimas rodo, kad skiepai yra žymiai saugesni nei šios ligos.

Komplikacijos	Dažnumas po natūralaus susirgimo	Dažnumas po 1-ojo paskiepavimo MMR
Traukuliai (dėl aukštos temperatūros)	1 iš 200	1 iš 1000
Meningitas / smegenų uždegimas (encefalitas)	nuo 1 iš 200 iki 1 iš 5.000	1 iš 1.000.000
Sutrikimai, trikdančys kraujo krešėjimą	1 iš 3.000	1 iš 24.000
Mirties atvejai (priklausomai nuo amžiaus)	nuo 1 iš 2.500 iki 1 iš 5.000	Nė vieno

Šie šalutinio poveikio reiškiniai po antrosios MMR dozės pasitaiko dar rečiau.

Faktai apie MMR skiepus

- MMR skiepai saugo vaikus nuo tymų, kiaulytės ir raudonukės.
- Per 30 metų daugiau nei 500 milijonų MMR skiepų buvo atlikta daugiau, nei 100-te pasaulio šalių. Tai - puikus saugumo rodiklis.
- Nėra įrodymų, kad MMR skiepai būtų susiję su autizmo arba žarnyno susirgimais.
- Skiepyti šiomis vakcinomis po vieną gali būti net žalinga. Vaikams kyla grėsmė užsikrėsti tymais, kiaulyte arba raudonuke.
- Nė viena šalis, kurioje skiepama MMR vakcina, nerekomenduoja skiepyti šiomis vakcinomis atskirai.
- Paskutiniaisiais metais, prieš pradėdant skiepyti MMR vakcina Jungtinėje Karalystėje, 86.000 vaikų susirgo tymais, 16 iš jų mirė. Dėl mažo paskiepytų vaikų procento pastaruoju metu pasireiškė šių ligų protrūkiai Anglijoje, Airijoje ir Ispanijoje, kurių metu keletas vaikų mirė.

Kaip vertinti pranešimus apie sąryšį tarp autizmo ir MMR skiepų?

Nors šiomis dienomis autizmas vis labiau pripažįstamas, jo atvejų padaugėjo daug anksčiau, nei buvo pradėta skiepyti MMR vakcina. Tėvai dažnai pirmuosius savo vaikų autizmo požymius pastebi po jų pirmojo gimtadienio. Vaikai paprastai skiepjami MMR vakcina sulaukę šio amžiaus, tačiau tai dar nereiškia, kad MMR sukelia autizmą.

Plataus masto moksliniai tyrimai dėl galimo sąryšio tarp MMR skiepų ir autizmo su šimtais tūkstančių vaikų buvo atlikti Danijoje, Švedijoje, Suomijoje, Kanadoje, JAV ir JK. Nebuvo nustatyta jokio sąryšio.

Ekspertai visame pasaulyje, įskaitant Pasaulio sveikatos organizaciją, sutaria, kad nėra jokio sąryšio tarp MMR skiepų ir autizmo.

Ar vaikai po paskiepijimo MMR vakcina buvo stebimi pakankamai ilgai, siekiant nustatyti, ar ji saugi?

Jungtinėse Amerikos Valstijose vaikai skiepijami jau daugiau, nei 30 metų ir iki dabar atlikta daugiau, nei 200 milijonų skiepimų. Suomijoje, kur vaikai skiepijami dviem MMR dozėmis nuo 1982 m., reakcijos po paskiepijimo MMR vakcina stebimos jau daugiau nei 14 metų. Negautas nė vienas pranešimas apie negrįžtamuosius MMR skiepo sukeltus pakenkimus. Iš tiesų įrodyta, kad MMR yra labai veiksmingi ir itin saugūs skiepai.

Ar vaikams nebūtų geriau, jei jie būtų skiepijami kiekviena vakcina atskirai?

Jei vaikai būtų skiepijami kiekviena vakcina atskirai, juos reikėtų skiepyti šešis, o ne du kartus ir vaikams bent metus grėstų pavojus susirgti kitomis dviem ligomis. Šios ligos gali būti sunkios ir net mirtinos.

Teigiama, kad, skiepijant trimis vakcinomis vienu metu per daug apkraunama vaikų imuninė sistema. Tai ne atvejis. Nuo pat gimimo kūdikių imuninė sistema saugo juos nuo tūkstančių aplinkoje esančių virusų ir bakterijų.

Pasaulio sveikatos organizacija nerekomenduoja skiepyti šiomis vakcinomis atskirai, nes vaikams grėstų pavojus, o iš skiepijimo atskirai vis tiek nebūtų jokios naudos. Nė viena pasaulio šalis nerekomenduoja skiepyti MMR vakcina, kaip trimis atskiromis vakcinomis. Nėra jokių įrodymų, kad skiepyti šiomis vakcinomis po vieną būtų saugiau, todėl tai gali būti kenksminga ir nenaudinga.

Ar yra priežasčių, dėl kurių vaikas neturėtų būti skiepijamas nuo difterijos, stabligės, kokliušo ir poliomiélito ar MMR vakcina?

Yra labai nedaug priežasčių, kuomet jūsų vaikas neturėtų būti skiepijamas. Pasakykite apsilankiusiam sveikatos priežiūros darbuotojui, šeimos gydytojui ar seselei, jei jūsų vaikas:

- turi labai aukštą temperatūrą arba karščiuoja;
- anksčiau blogai reagavo į kuriuos nors skiepus;
- kam nors labai alergiškas;
- sutrikęs kraujo krešėjimas;
- buvo užėję traukuliai ar priepuoliai;

- buvo gydytas nuo vėžio;
- sirgo ligomis, kurios galėjo paveikti imuninę sistemą (pvz., leukemija, ŽIV arba AIDS);
- vartoja vaistus, kurie veikia imuninę sistemą (pvz., dideles dozes steroidų arba vaistus po organų persodinimo arba nuo vėžio);
- serga kita sunkia liga.

Tai dar nereiškia, kad jūsų vaiko negalima skiepyti, tačiau ši informacija padės gydytojui arba seselei nuspręsti, kurie skiepai geriausiai tinka jūsų kūdikiui, ir, ar jums reikia papildomų patarimų. Šeimos paveldimos ligos nėra priežastis neskiepyti jūsų vaiko.

Ką daryti, jei po paskiepijimo mano kūdikiui pakils temperatūra?

Skiepų šalutinio poveikio reiškiniai pasitaiko retai, paprastai jie būna lengvi ir greitai išnyksta. Kai kuriems vaikams gali pakilti temperatūra arba karščiavimas ($\geq 37,5$ ° C). Jeigu palietę vaiko veidą jaučiate, kad jis karštas, paraudęs arba išmuštas raudonio, veikiausiai jis karščiuoja. Vaiko temperatūrą galite išmatuoti termometru.

Kūdikiai ir vaikai karščiuoja gana dažnai. Karščiavimas dažnai pasireiškia infekcijos atvejais. Kartais karščiuojantiems kūdikiams gali užteiti traukuliai. Karščiavimą gali sukelti ir infekcija ir skiepai. Taigi svarbu žinoti, ką daryti, jei jūsų vaikas karščiuoja. Atminkite, kad karščiavimą dažniausiai sukelia ligos, o ne skiepai.

Kaip gydyti karščiavimą

1. Laikykite kūdikį vėsiai, kitaip tariant:
 - nerenkite per šiltai, neužkloti keliomis antklodėmis;
 - kambaryje, kuriame yra kūdikis, neturi būti per karšta (ir ne per šalta, o tik maloniai vėsu).
2. Duokite jam daug vėsių gėrimų.
3. Duokite vaikams skirtą skysto paracetamolio ar ibuprofeno (vaistinėje paprašykite šių vaistų be cukraus). Atidžiai perskaitykite ant buteliuko pateiktus nurodymus ir duokite jo amžiui tinkamą dozę. Jei reikės, po keturių-šešių valandų sugirdykite dar vieną dozę.

Atminkite: vaikams iki 16 metų amžiaus negalima duoti vaistų, kurių sudėtyje yra aspirino.

Nedelsdami skambinkite gydytojui, jei jūsų vaikui:

- pakilo labai aukšta temperatūra (39 ° C ar aukštesnė);
- užėjo traukuliai.

Jej jūsu vaikui užėjo traukuliai, paguldykite jį ant šono saugioje vietoje, nes jo kūnas gali trūkčioti arba mėšlungiškai krūpčioti.

Įprasta vaikų skiepijimo programa

Kada skiepyti	Ligos, nuo kurių saugo vakcinos/skiepai	Kaip skiepijama
2 mėnesių amžiaus	Difterija, stabligė, kokliušas (Amerikinis kosulys), poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
3 mėnesių amžiaus	Difterija, stabligė, kokliušas (Amerikinis kosulys), poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Meningitas C	Viena injekcija
4 mėnesių amžiaus	Difterija, stabligė, kokliušas (Amerikinis kosulys), poliomielitas ir Hib infekcija	Viena injekcija
	Meningitas C	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
12 mėnesių amžiaus	Hib infekcija ir meningitas C	Viena injekcija
15 mėnesių amžiaus	Tymai, kiaulytė ir raudonukė	Viena injekcija
	Pneumokokinė infekcija	Viena injekcija
3 - 5 metų amžiaus	Difterija, stabligė, kokliušas ir poliomielitas	Viena injekcija
	Tymai, kiaulytė ir raudonukė	Viena injekcija
Mergaitės 12-13 metų amžiaus	Gimdos kaklelio vėžį sukelia žmogaus papilomos viruso tipai 16 ir 18	Trys injekcijų per šešis mėnesius
14-18 metų amžiaus	Stabligė, difterija ir poliomielitas	Viena injekcija

Jei Jūsų vaikas praleido bent vieną iš šių skiepų, tai niekada nevēlu pasiskiepyti. Susitarkite su savo šeimos gydytoju (GP) arba su vaikus namuose lankančiu sveikatos priežiūros darbuotoju.

Papildomos informacijos apie skiepijimą rasite, apsilankę DHSSPS tinklalapyje www.dhsspsni.gov.uk/immunisation arba Jungtinei Karalystei skirtame tinklalapyje www.immunisation.nhs.uk

Produced by the **Public Health Agency** on behalf of the Department of Health, Social Services and Public Safety. Crown Copyright material reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland.

02/10